

Babiczky Tibor

VÉGTAGOK*

Későn ért haza. Sötét volt még, de a hajnal már készülődött az utcák mögötti derengésben.

Ment, bizonytalan léptekkel, az akácok során. Kétoldalt lehunyt szemű ablakok. A sarkon az utcalámpa fel-felderengő, vörös izzás. Másodpercekre kihagyott a fénye, majd újra felgyulladt, tompán, homályosan.

A kertkapu előtt megállt. A kerítéshez támasztotta a vállát. Cigaretta előtört a zsebéből. Aprócska, imbolygó fény egy hatalmas, imbolygó ember arca előtt.

Valószínűtlenül hosszú orr – az orr árnyéka? – és valószínűtlenül apró – félig lehunyt? – szemek.

Körülnézett. Jobb felől, a sarkon egy útlezárás villogó sárga fénye. Balról híguló sötétség. Minden ablak mögött aludt a tévé. Mindenki aludt. Egyedül a szemközti ház alagsorában égett – ahogyan minden éjszaka – a villany.

„Vajon ott lakik az ördög?” – gondolta, miközben beleszívott a cigarettába.

Szemközt az alagsori ablak sárga négyszöge, fölötte a fénytől viselős sötétség. A sarkon az utcalámpa fénye egyetlen apró, vörös ponttá húzódott össze. Aztán kialudt. És felgyulladt újra.

„Mintha egy láthatatlan óriás cigarettázna” – gondolta, és az út mentén parkoló autók közé pöckölte a csikket.

Hátrafordult. Sötét ablak mögött a függöny reszkető fodrai. Egy kövérkés fehér arc. Bentről néz? Vagy a hold tükröződik?

A szeme sarkából mozgásra lett figyelmes. Közel a főúthoz, az akácok alatt egy imbolygó alak tűnt fel. Fél percbe is beletelt, mire meg tudta állapítani, hogy – az első benyomással ellentétben – a figura távolodik, és nem közeledik.

Rágyújtott egy újabb cigarettára. A kapu előtt egy öreg akácfa állt. Felnézett. Az utcalámpa fényében a lomb alakatlan csomóként derengett fölötte.

Arra gondolt, hogy legszívesebben fa lenne. Kíváncsi volt a mozdulatlanságra. Az érzésre, amikor ősszel egy levél elválik az ágtól. A kopaszságra, a télre. És arra, amikor az élet – amely a fagyok elől a tetszhalálba menekült – rügyként újra kipattan.

Eldobta a félig szívott cigarettát.

Felnézett megint. Az ég türessége, május vége felé, közvetlenül hajnal előtt, semmihez sem fogható. Egyszerre vibrál benne a megkönnyebbülés, hogy nincs többé dolgunk,

* Annak is van valami gyakorlati haszna a barátságon túl, ha két író gyakran ebédel együtt. Például kiderülhet, mindketten ugyanazon dolgoznak. Ugyanazt a rendőrségi hírt próbálják novellába önteni: kar nélkül találtak saját udvarán egy gyórásszonyfai idős nőt, ráadásul a hiányzó végtag köddé vált. Talán mindketten úgy érezték, ritka és háborzongató esemény történt. A hír saját írói világukból, a fikcióból szökött ki a valóságba. Testet öltött valamiképp. Nincs más megoldás, vissza kell gyömöszölni oda, még mielőtt nagyobb kárt tesz. Babiczky krimihangulatú szövegeibe, Papp külvárosi legendáiba. Az pedig már tényleg a véletlenek véletlene, hogy mindkét szövegnek ugyanaz lett a címe is: VÉGTAGOK. Az összecsengést pénzfeladobással oldották fel, Papp vesztett, így ő változtatott címet. Majd megkérték a *Holmit*, hozza le az ikernovellákat. (B. T. és P. S. Zs.)

hátradőlhetünk egy teraszon, vagy kiülhetünk a hársfa alá a kertben; és a súlyosság, hogy semmi dolgunkat többé, legyen az terv vagy megkezdett valóság, sem időnk, sem lehetőségünk nem lesz már befejezni.

Hosszasan keresgélte a kulcsot. Sokáig tartott, amíg az ajtót kinyitotta.

Az előszobába lépve rögtön lerúgta a cipőjét. Kabátját a szék támlájára tette. Már a vécéajtó előtt lehúzta a sliccét, amikor vizelni ment.

Aztán benézett a hűtőszekrénybe. Halvány ragyogás vonta be a konyhát. Mint a szemközi ház alagsorának – „Vajon ott lakik az ördög?” – örökké világító lámpafénye, olyan.

A hűtőben egy fonnyadt uborka, egy fél üveg narancslekvár és egy megkezdett csokoládépudding látványa fogadta. Becsukta a frizsidert. Az ajtó puha, megkönnyebbült hang kíséretében huppant a helyére. Mint egy sikeresen elfojtott csuklás.

Maga sem tudta, miért, talán a lekvár látványa miatt, eszébe jutott egy régi éjszaka, amikor egy észak-afrikai országban, a megérkezése napján – ki sem csomagolt – egymás után itta tisztán a Pernod-kat a tengerparti hotel bárjában. Aztán – kisebb megszakításokkal – reggelig hányt.

„Hígítani kellett volna” – gondolta.

Kinyitotta a konyhaszekrényt, és egy gömbnyakú üvegből töltött egy ujjnyit egy whiskyspohárba. Jód és füst és rothadó vízinövények szaga a tengeri szélben.

Tekintete rutinszerűen végigsiklott a könyvespolcon. Hajnali háztető. The Sense of an Ending. Rezeda Kázmér szép élete. Lótolvajok. A Moveable Feast. Az idő újabb cáfolata.

„A régít elveszíthettem valahol – gondolta. – Vagy talán meg sem írta senki.”

Arra gondolt, kezében a pohárral, hogy az időnek nincs szüksége cáfolatra. Nem lehet cáfolni. Az idő olyan, mint Isten. Kizárólag az a része képezheti vita tárgyát, amelyet sikerült földi keretek közé szorítani. Az pedig nem több egy tévképzetnél. Jó esetben egyetlen, felismerhetetlen darab egy óriási puzzle-ban. Nézi az ember ezt a darabot, és próbálja kitalálni, mit ábrázolhat. Egy végtagot? Egy óramutatót? Viharfelhő csücskét a tiszta ég háttérében? Semmiféle emberi elképzelés nem érinti – mert nem érintheti – az idő vagy Isten lényegét. Csak a saját tévedéseinket cáfoljuk meg időről időre, hogy aztán újakkal helyettesítsük őket. És a tévedések, valamint a cáfolatok eme sorozatából nemhogy egy valamiféle egész hozzávetőleges képe nem rajzolódik ki, de maguk a látni – és felfedezni – vélt részletek is egyre homályosabbakká válnak.

Leült a kanapéra, és bekapcsolta a tévét. Az egyik hírcsatornán az esti híradó ismétlése ment.

– Csalás a felvétel a választási csalásról – mondta a bemondó.

A férfi belekortyolt a whiskybe, és lehunyta a szemét. Pár percre elbóbiskolt. Amikor felriadt, még mindig a híradó képei villogtak. Ösztönös és meggondolatlan mozdulattal felhajtotta a maradék italt. Bűntudattal vegyes borzongás futott végig a gerincén. A bemondó szenttelen hangon új hírbe kezdett.

– Szerdán találták meg a nyolcvanhat éves idős nőt a kertjében, akinek vállból hiányzott a jobb karja, amit azóta sem találtak meg. Magdi nénit egyik szomszédja, József találta meg. Az idős asszony a tyúktól közelében feküdt, kihűlt, és félig eszméletlen volt, de utolsó erejével még jelezte, hogy valami történt a karjával.

„Valami történt” – gondolta a férfi.

– Arról, hogy mi történhetett a nénival, egyelőre csak találgatások vannak. A helyi háziorvos, dr. Szűcs-Farkas Attila szerint róka támadhatta meg az asszonyt, Győrasszonyfa polgármestere szerint viszont vaddisznó lehetett. Az első orvosi vizsgálatok azonban

nem erősítik meg feltétlenül az állattámadás-hipotézist. Az orvosok inkább vágott sérüléseket láttak, nem pedig marcangolást, és az is különös, hogy máshol nem találtak harapásnyomokat a nénin.

A férfi feltápaszkodott a kanapéról. Nehéznek érezte a tagjait. Letette a poharat a konyhapultra, és vetkőzni kezdett.

– A híradónak dr. Skaliczky Zoltán, a Petz-kórház főigazgató-helyettese úgy nyilatkozott, hogy Magdi néni állapota kritikus, továbbra is kérdéses a felépülése. „Eszméletlen állapotban van a néni, lélegeztetjük, intenzív ellátásban részesítjük. Pénteken ugyanakkor már a fertőzés jelei mutatkoztak nála, ami sajnos további nehézségeket jelent az egyébként is életveszélyesnek minősülő állapotban.”

A férfi kikapcsolta a tévét, és a hálószobába botorkált. Esetlen mozdulattal, merev felsőtesttel dőlt az ágyba.

Álmában először egy idegen kikötővárosban találta magát. A mólóhoz közeli kávéház teraszán ült le. Kabátját összefogta a mellén. Az ég szürke volt. A lomhán lélegző vizet figyelte, a felszálló párát, árbcok ringatózó rengetegét. Egy arra tévedő csecsebecse-árustól – a pultnál kérdés nélkül tették elé a három stampedli aranyló rumot, melyeket otthonos mozdulattal ivott meg egymás után – tengeri csigát vásárolt. Ízléstelenül színezett, lakkozott, ronda csiga. „Ez igazi?” – kérdezte. „Igazi” – felelte az árus. Szemöldöke éjsötét bozót, szakálla napégette tarló, tengerszürke szemében szomorúság. Tekintetén a harsány féldecik töppedt párája. A füléhez tartotta a csigát, majd ferdén elmosolyodott. „A tengerből fogták ki” – mondta. „Vágyódik a tenger után, azért zúg szüntelenül, mint a hullámzás.” Az árus feltápaszkodott, a csigáért kapott pénzt bevitte és a pultra tette, majd lassú léptekkel a móló irányába indult. A férfi egyedül maradt a teraszon. Előtte az asztalon egy üres söröspohár és a csiga. Szemét lehunyta. És akkor – a teste belsejéből jött a hang – meghallotta a zúgást.

Álma sötétséggel telt meg. Aztán halvány derengést látott; nyersbeton-szürke, képlékeny fényhasábokat. Sós vízben lebegett, mélyen a felszín alatt. Amikor úszni próbált, akkor döbrent rá, hogy nincsenek végtagjai. Egy áramlat hűvöse simogatta az oldalát. Sodródott a sötét vízben, a szürke fénypáasmák között.

Hirtelen fény gyúlt a mélyben. Két egymásba nyíló szobát látott felülről. Az egyikben – felismerte a kopaszodó fejtetőt, valamint a szőke hajzuhatagot – az apja és az anyja feküdt a kéken vibráló televízió előtt. A másikban – a kisebbikben – önmagát látta magzatpózban gömbölyödni a takaró alatt.

A következő képen egy cukrászda márványasztala látszott. Ő ott kuporgott az asztal alatt, kezében egy sajtos pogácsával. Jobbra tőle az anyja finoman ívelt vádlija, balra egy ismeretlen férfi gyűrött szövetnadrágja. A pogácsának olajos fűrészpöríze volt. „Ilyennel mosták fel a padlót akkoriban” – futott át az agyán.

Aztán egy meztelen férfit látott, bokáig egy patakban állva, egy csorgó előtt, amint a víz sugár felé hajol, hogy igyon. A pénisze hozzáverődött a combjához. Belemerevedett a mozdulatba, mintha szobor volna. A háttérben fenyvesekkel teli hegyoldal. Oldalt, a parton egy kockás pléd, rajta gömbölyű cipő, egy sajtikkely és egy hasas, zöld palack. „Szólítsd apának” – suttogta egy hang mögüle, amelyet az anyjáéként azonosított.

Aztán az apját látta, akit képtelen volt megszólítani. Aztán egy lány szemét, egy fényképről, amelyen az orrát és a száját eltakarja az útlevelével. Aztán egy másik lányt, szintén fotón, amint egy kád vízben ül, virágok és gyertyák között. Aztán egy csecsemő gyűrött arcát.

Lebegett a sötét vízben, végtagok nélkül, és utánuk szeretett volna nyúlni, a képek és az arcok után. Mély, gyomorból induló félelmet érzett.

Felriadt. Szájában tőzeges, keserű íz. A napfény vékony csíkokban esett át a redőny résein. Mélyet sóhajtott, mint aki régóta nem vett levegőt. Oldalt fordította a fejét. Mellette, valószerűtlen távolságban, egy különálló kar hevert a paplan tetején. Vér sehol. Összerándult az ijedségtől. Ettől a mozdulattól tudatosult benne, hogy minden végtagsa a helyén van. A szomszéd szobából gyereksírás hallatszott. A kar megmozdult mellette, és az éjjeliszekrényre állított óra felé tapogatózott.

Úgy érezte magát, mint egy kövér halálraítélt, aki a kedvenc ételét kapja az utolsó estén. Hála, lemondás, boldogság, harag. Bűntudat és kegyelem.

Egy csókot érzett az arcán, majd hallotta a sietős lépteket a gyerekszoba felé. Kikelt az ágyból, és felhúzta a redőnyt. Odakint aranyszürke ragyogásban úsztak az autók, egyik a másik után. Tekintete a szemközti ház alagsorára tévedt.

Habár világos volt már, égett bent a villany.

Papp Sándor Zsigmond

A LÁTOMÁS

De sunyi hónap volt az az október!

Már az idő is úgy viselkedett, mint a részeg, aki köpni akar valami rossz pia után, de aztán meggondolja magát, és félúton visszaszívja. Ha csípősen indult a nap, akkor délre verőfényes napsütés simogatta az augusztusi hóhullámot túlélő büdöskéket. Ha viszont fagyot ígért a hajnal, hogy végre megtizedelje az ágyipoloskák és drótférgek hadait, akkor éjjel, a sötétség leple alatt hirtelen megtorpant és feloldódott a Petkes hágóján átkelő hideg. Reggelre halvány derengés maradt belőle, meg valami sárgás köd a kerítések között, mintha kutyák húzták volna végig a seggüket a deres fűvön.

Piroskát egy ilyen októberi napon találták meg a saját háza mögött, a pusztá földön. Pár lépésnyire a nyitott ajtajú tyűkketrectől.

Akkor is fehér cipő volt a lábán, az a magasított talpú. Csak a kitüremkedő kalapácsujjak fölött barnult meg a kórházi bőr. Csordás Janinak volt ideje mindent megfigyelni, mert lassan, szinte lábujjhegyen mert közelebb menni. Előbb a cipőt látta meg, ahogy befordult a farakás mellett, aztán a felhúzott térdet, a vastag derekat. Akkor már gondolta, hogy baj van, csak azért fohászkodott, hogy ne lásson vért. Baltával szétvert koponyát. Merthogy errefelé nem végeznek fél munkát, viszont neki tudvalevően gyenge a gyomra. A lánya mégis megtönte reggel kolbászos rántottával, biztos megint pénzt akar, mit is akarhatna mást.

Aztán ahogy beljebb lépett, és meglátta Piroska sápadt arcát, a diófa leveleivel keveredett csatakos haját, minden kiröppent a fejéből. Megfagyott, ez ugrott be neki elsőre, meg hogy most nem a Mentőszékhív kellene hívni, hanem az igaziakat. Inkább csak azon töprengett, hogy innen vagy inkább otthonról telefonáljon, de aztán Piroska mellett döntött, egyrészt mert olcsóbb, másrészt meg ha kérdeznek valamit a testről, akkor gyorsan szemügyre tudja venni. Épp indulni készült a bejárat felé, amikor Piroska megmozdult. Életjelt adott, ahogy később a mentős mondta a megrándult lábra, és még